

Til
Justis- og beredskapsdepartementet

Høring av endringer i domstolstruktur

NITO Domstolene er en etatsgruppe for NITO-medlemmer i jordskifterettene, lagmannsrettene og Domstoladministrasjonen. Medlemmene jobber hovedsakelig i det tekniske fagfeltet; tekniske utredere, IKT support og utvikling.

Medlemmene våre er delte i spørsmålet om reversering av domstolstrukturen. Vi kommer derfor ikke med en samlet anbefaling, men velger å fremme noen moment i saken.

Fordeler med dagens struktur:

- Alle rettsstedene er opprettholdt. Ingen sentralisering, fortsatt nærhet til brukerne.
- Mer fleksibel bruk av mannskap og ressurser.
- Jevnere fordeling av saker og raskere saksavvikling.
- Sakene behandles fortsatt i hovedsak der de hører geografisk hjemme.
- Større muligheter for spesialisering. Tekniske utredere har f.eks. stort potensiale innen rettsmekling.
- Mer profesjonell ledelse. Mer lik praktisering av regelverk, rutiner, organisering.
- Større fagmiljø (om det interne samarbeidet fungerer). Større samlet fagkompetanse i domstolen, bedre erfaringsutveksling, større faglig utvikling.
- Mindre sårbarhet ved fravær, særlig ved små rettssteder.
- Bedre fordeling av saker og oppgaver kan styrke de mindre rettsstedene.

Negativt med dagens struktur:

- Felles leder ved flere rettssteder fungerer ikke overalt. Dette er for personavhengig i dagens struktur. Det er ønskelig med lokal leder ved alle rettssteder.
- Økt reisebelastning er problematisk. I en situasjon der det er vanskelig både å beholde og rekruttere rett kompetanse, er det viktig å ta hensyn til reisebelastning. I store deler av landet kan en betydelig del av arbeidsdagen gå med til reise.
- Ulik størrelse på rettssteder i rettskretsen kan gi følelse av A- og B-lag. Vanskelig å nå målet om én felles domstol.
- Frykt for at rettssteder uten domstolleder blir nedprioritert over tid.
- Ulike kulturer møtes. Samkjøring kan ta lang tid. Endringsvilje?

Sikring av struktur

Domstolene trenger stabile rammer for arbeidsro, kvalitet og effektivitet. Struktur- og omstillingsprosesser krever mye energi og gir uro i arbeidshverdagen. Domstolstrukturen, med alle rettssteder/rettskretser, må i denne prosessen endelig forankres i lovverket, slik at den i fremtiden bare kan endres gjennom ordinær lovbehandling i Stortinget. Domstolene må sikres en desentralisert struktur.

Sikring av bemanning

Det er viktig å sikre minimumsbemanning ved de minste rettsstedene. Det er politisk flertall for dette nå, men hva med fremtiden? Stillingsgarantien bør lovfestes.

Ved eventuell reversering av strukturen kommer vi tilbake til en modell med mange svært små domstoler, særlig innen jordskiftedomstolene. Det vil igjen bli domstoler med bare 1 medarbeider i hver stillingsgruppe. Små enheter er naturlig nok ekstra sårbare ved fravær, det kan også være ekstra

utfordrende å rekruttere/beholde rett kompetanse.

De siste årene har flere nye medarbeidere blitt bundet opp til to eller flere rettssteder. Dette ser vi mest som et desperat grep fra arbeidsgiver, et grep som ikke løser de store rekrutterings-utfordringene innen enkelte stillingsgrupper.

Ledelsesstruktur

Både DA og fagorganisasjonene har gjennom flere år hatt fokus på mer profesjonell ledelse. Et grep var innføring av felles ledelse ved en rekke domstoler fra 2015. Dette ble selvsagt mindre aktuelt med den nye strukturen fra 2021. Vi har delte erfaringer med felles ledelse både i gammel og ny struktur. Nye tekniske hjelpemidler gjør fjernledelse enklere enn før, men vi ser likevel at mange medarbeidere savner fysisk nærhet til sin leder. For mange ledere kan det være utfordrende å reise rundt i rettskretsen og være nok tilstede ved alle rettssteder.

Ved endel domstoler fungerer det tilfredsstillende i den nye strukturen, selv om det fortsatt er forbedringspotensial i en såpass ny modell. Kanskje kan det være nødvendig å løsrive seg fra de sentrale anbefalingene, og se mer på en ledelsesstruktur tilpasset lokale forhold?

Bedre samarbeid mellom jordskifterettene

Jordskifterettene har rike tradisjoner for samarbeid på tvers av rettskretsene. En periode (før administrativ overføring til Domstoladministrasjonen) ble det sågar prøvd en fylkesvis organisering, med administrativ enhet i hvert fylke.

Mellom rettskretser, ikke bare nabodomstoler, har det i lang tid blitt utvekslet arbeidskraft. Dette har alltid vært basert på frivillighet. De ulike samarbeidene har hatt ulike forutsetninger og ulike løsninger. Det er fullt mulig å videreutvikle slike samarbeidsløsninger. Vi har gjennom flere år hatt dialog med Domstoladministrasjonen (DA) rundt temaet. Vi etterlyser større forutsigbarhet og likere praksis, samt felles virkemidler som kan motivere til økt samarbeid. Dialogen med DA stoppet opp i forbindelse med ny struktur, ettersom det da ble mindre behov for samarbeid mellom rettskretsene.

Ved eventuell reversering av strukturen, blir det aktuelt å ta opp temaet igjen. Vi mener det er mulig å finne forutsigbare og gode samarbeidsløsninger, med frivillighet som en forutsetning. Det vil trolig bli noe dyrere løsninger enn den interne fleksibiliteten i rettskretsene i dagens struktur.

Kort oppsummering

Den nye strukturen fungerer allerede godt ved mange rettskretser, selv om det fortsatt er muligheter for forbedring av strukturen (herunder også geografisk justering av rettskretser). Ved andre rettskretser kan det være riktig å gå tilbake til gammel modell. Vi overlater til den enkelte domstol å uttale seg om hva som er mest formålstjenlig.

Med hilsen

Erlend Andersen
leder NITO Domstolene

26. april 2022